# YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

29 päivänä huhtikuuta 1999 *

Asiassa C-267/97,

jonka Cour supérieure de justice (Luxemburg) on saattanut tuomioistuimen toimivaltaa ja tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevan 27 päivänä syyskuuta 1968 allekirjoitetun yleissopimuksen tulkitsemisesta yhteisöjen tuomioistuimessa 3 päivänä kesäkuuta 1971 tehdyn pöytäkirjan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

**Éric Coursier**

vastaan

**Fortis Bank SA** ja

**Martine Bellami, Coursier'n puoliso,**

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

ennakkoratkaisun edellä mainitun 27 päivänä syyskuuta 1968 allekirjoitetun yleissopimuksen (EYVL 1972, L 299, s. 32) 31 artiklan ensimmäisen kappaleen tulkinnasta, sellaisena kuin yleissopimus on muutettuna Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen ja pöytäkirjaan 9 päivänä lokakuuta 1978 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL L 304, s. 1; yleissopimus muutoksineen, s. 77), Helleenien tasavallan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen ja pöytäkirjaan 25 päivänä lokakuuta 1982 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL L 388, s. 1) sekä Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen ja pöytäkirjaan 26 päivänä toukokuuta 1989 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL L 285, s. 1),

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J.-P. Puissochet sekä tuomarit P. Jann, J. C. Moitinho de Almeida, C. Gulmann ja D. A. O. Edward (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: A. La Pergola,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies D. Louterman-Hubeau,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Coursier, edustajanaan asianajaja Jean Kauffman, Luxemburg,

— Fortis Bank SA, edustajanaan asianajaja Jean-Paul Noesen, Luxemburg,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellinen neuvonantaja José Luis Iglesias Buhigues ja oikeudellisen yksikön virkamies Gérard Berscheid,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Coursier'n, Fortis Bank SA:n ja komission 2.4.1998 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 28.5.1998 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

**tuomion**

1 Cour supérieure de justice on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 26.6.1997 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 22.7.1997, tuomioistuimen toimivaltaa ja tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevan 27 päivänä syyskuuta 1968 allekirjoitetun yleissopimuksen tulkitsemisesta yhteisöjen tuomioistuimessa 3 päivänä kesäkuuta 1971 tehdyn pöytäkirjan nojalla ennakkoratkaisukysymyksen tämän yleissopimuksen (EYVL 1972, L 299, s. 32) 31 artiklan ensimmäisen kappaleen tulkinnasta, sellaisena kuin yleissopimus on muutettuna Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen ja pöytäkirjaan 9 päivänä lokakuuta 1978 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL L 304, s. 1; yleissopimus muutoksineen, s. 77), Helleenien tasavallan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen ja pöytäkirjaan 25 päivänä lokakuuta 1982 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL L 388, s. 1) sekä Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen ja pöytäkirjaan 26 päivänä toukokuuta 1989 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL L 285, s. 1; jäljempänä Brysselin yleissopimus).

2 Tämä kysymys on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Coursier, kotipaikka Ranskassa, ja Fortis Bank SA (jäljempänä Fortis), kotipaikka Luxemburgissa, sekä

Coursier'n puoliso Bellami, kotipaikka Ranskassa, ja jossa on kyse Cour d'appel de Nancyn (Ranska) 6.1.1993 antaman sellaisen tuomion (jäljempänä riidanalainen tuomio) täytäntöönpanosta Luxemburgissa, jonka mukaan Coursier'n ja Bellamin on maksettava Fortikselle takaisin heidän siltä saamansa lainan määrä.

3 Fortis myönsi 13.8.1990 Coursier'lle ja Bellamille 480 000 Luxemburgin frangin (LUF) suuruisen lainan. Lainansaajien laiminlyöntien takia Fortis irtisanoi lainan 22.3.1991 ja haastoi puolisot heidän kotipaikkansa tuomioistuimeen Brysselin yleissopimuksen 13 ja 14 artiklan mukaisesti, jotka koskevat toimivaltaa kuluttajien tekemien sopimusten osalta. Riidanalaisella tuomiolla puolisot velvoitettiin maksamaan Fortikselle 563 282 LUF sopimukseen perustuvine korkoineen ja oikeudenkäyntikuluineen. Tämä tuomio annettiin tiedoksi velallisille 24.2.1993.

4 Tribunal de commerce de Briey (Ranska) päätti 1.7.1993 antamallaan päätöksellä baaria Rehonissa (Ranska) pitäneen Coursier'n pakkosaneerauksen ja asetti hänet konkurssiin, johon liittyen Fortis valvoi saatavansa.

5 Tämä tuomioistuin totesi 16.6.1994 antamassaan tuomiossa (jäljempänä konkurssituomio), että konkurssi raukeaa varojen puutteessa, ja täsmensi, että "velkojille palautuu heidän oikeutensa vaatia erityistäytäntöönpanoa ainoastaan 25.1.1985 annetun lain 169 §:ssä säädetyillä edellytyksillä".

6 Yritysten konkurssista ja pakkosaneerauksesta 25.1.1985 annetun lain nro 85-98 II luvussa, jonka nimi on "Konkurssimenettelyn päättäminen", olevan 169 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se tuli voimaan 1.10.1994, jolloin ei muutettu kohdan aiempaa muotoa tässä asiassa merkityksellisiltä osin, säädetään seuraavaa:

"Varojen puuttumisen takia annettu tuomio konkurssimenettelyn päättämisestä ei palauta velkojille oikeutta vaatia erityistäytäntöönpanossa saamisiaan velalliselta, paitsi jos saaminen perustuu

1 rikosoikeudenkäynnissä annettuun tuomioon, jonka kohteena on velallisen ammattitoimintaan liittymätön teko tai jonka kohteena on veropetos, jolloin oikeus palautuu ainoastaan veroviranomaiselle;

2 velkojan henkilöön liittyviin oikeuksiin.

Kuitenkin velallisen sijasta maksun suorittanut takaaja tai yhteisvastuullinen velallinen voi vaatia saamisiaan velalliselta."

7 Coursier sai Luxemburgista työpaikan, koska hän asui lähellä sen rajaa, joten Fortis aloitti Luxemburgin Justice de paix'ssa menettelyn Coursier'n palkan ulosmittaamiseksi. Tässä menettelyssä Luxemburgin Tribunal d'arrondissementin presidentti julisti 2.7.1996 antamallaan määräyksellä riidanalaisen tuomion täytäntöönpanokelpoiseksi Brysselin yleissopimuksen mukaisesti.

8 Coursier haki 9.8. ja 14.8.1996 jättämillään kirjelmillä muutosta tähän määräykseen Brysselin yleissopimuksen 36 artiklan mukaisesti sillä perusteella, että lain nro 85-98 169 §:n 1 momentin mukaan riidanalainen tuomio ei ollut enää täytäntöönpanokelpoinen Ranskassa, joten sitä ei voida Brysselin yleissopimuksen 31 artiklan mukaan julistaa täytäntöönpanokelpoiseksi Luxemburgissa.

9 Brysselin yleissopimuksen 1 artiklan ensimmäisen kappaleen mukaan yleissopimusta sovelletaan yksityisoikeudellisissa asioissa riippumatta siitä, millaisessa tuomioistuimessa niitä käsitellään. Toisen kappaleen 2 kohdan mukaan yleissopimusta ei kuitenkaan sovelleta konkurssiin, akordiin tai muihin niihin rinnastettaviin menettelyihin.

10 Brysselin yleissopimuksen III osastossa olevaan 2 jaksoon, jonka nimi on "Täytäntöönpano", kuuluvan 31 artiklan ensimmäisessä kappaleessa määrätään seuraavaa:

"Sopimusvaltiossa annettu tuomio, joka siinä valtiossa on täytäntöönpanokelpoinen, on pantava täytäntöön toisessa sopimusvaltiossa (täytäntöönpanovaltio), kun tuomio asiaan osallisen hakemuksesta on siellä julistettu täytäntöönpanokelpoiseksi."

11 Cour supérieure de justice katsoi, että asian ratkaisemiseen liittyy Brysselin yleissopimuksen tulkintaa koskeva ongelma, ja päätti lykätä asian käsittelyä esittääkseen yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Vaikuttaako konkurssimenettelyssä, joka ei kuulu Brysselin yleissopimuksen soveltamisalaan, annettu tuomio, jota ei tunnusteta täytäntöönpanovaltion kansallisen lainsäädännön mukaan mutta jolla annetaan siinä valtiossa, jossa tuomio on annettu, jollekin asianosaisista sen tuomion täytäntöönpanoa koskeva immuniteetti, jolle

eksekvatuuria pyydetään, viimeksi mainitun tuomion täytäntöönpanokelpoisuuteen, joka on yleissopimuksen 31 artiklan ensimmäisen kappaleen mukaan tuomion tunnustamisen ja täytäntöönpanon edellytys?"

## Ennakkoratkaisukysymyksen ulottuvuus

12 Esitettyyn kysymykseen vastaamiseksi on aluksi korostettava niitä asiakirja-aineiston osia, jotka koskevat riidanalaisen tuomion ja konkurssituomion ulottuvuutta ja oikeusvaikutuksia.

13 Riidanalaisen tuomion sanamuodostakin ilmenee, että se on täytäntöönpantavissa. Tämä tuomio annettiin tiedoksi Coursier'lle ja Bellamille 24.2.1993, ja koska siitä ei valitettu, se on lainvoimainen.

14 On selvää, että tällainen tuomio kuuluu Brysselin yleissopimuksen soveltamisalaan ja että siihen siis sovelletaan yleissopimuksen III osastossa määrättyä tunnustamis- ja täytäntöönpanojärjestelmää.

15 Asiakirja-aineistosta ilmenee, etteivät Coursier ja Bellami väitä, että tuomioistuimessa riidanalaisella tuomiolla vahvistettu maksuvelvollisuus olisi lakannut velan maksamisen tai jonkin muun syyn, kuten velan vanhenemisen, takia.

16 Konkurssituomio puolestaan koskee sellaista asiaa eli konkurssia, joka on nimenomaisesti jätetty Brysselin yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle sen 1 artiklan toisen kappaleen 2 kohdassa.

17 Kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian asiakirja-aineistosta ilmenee, että Tribunal de commerce de Briey totesi lain nro 85-98 167 §:n mukaisesti antamassaan tuomiossa konkurssimenettelyn päättyvän, koska menettelyn jatkaminen oli käynyt mahdottomaksi varojen puuttumisen takia.

18 Lain nro 85-98 169 §:n 1 momentin mukaan varojen puuttumisen takia annettu tuomio konkurssin päättämisestä estää velkojia vaatimasta erityistäytäntöönpanossa saamisiaan velalliselta. Yhteisöjen tuomioistuimen käytettävissä olevien tietojen perusteella tästä säännöksestä ei seuraa, että velallisen maksuvelvollisuus lakkaisi, joten sellainen velallisen velvoite säilyy, jota ei voida toteuttaa pakkotäytäntöönpanotoimin, ja jos se vapaaehtoisesti täytetään velkojaa kohtaan, sitä ei voida pitää perusteettomasti maksettuna, takaisin vaadittavissa olevana suorituksena.

## Ennakkoratkaisukysymys

19 Fortiksen mukaan lain nro 85-98 169 §:llä annetaan suojaa täytäntöönpanoa vastaan ainoastaan Coursier'lle ja ainoastaan Ranskassa, eikä tämä immuniteetti estä sitä, että riidanalainen tuomio on Brysselin yleissopimuksen 31 artiklan ensimmäisessä kappaleessa tarkoitetulla tavalla täytäntöönpanokelpoinen.

20 Coursier'n mukaan riidanalainen tuomio on lain nro 85-98 169 §:n perusteella menettänyt täytäntöönpanokelpoisuutensa Coursier'n osalta. Varsinkin Brysselin yleissopimuksen 31 artiklan ensimmäisen kappaleen sanamuodosta seuraa, että hänen Ranskassa nauttimansa suoja täytäntöönpanoa vastaan koskee häntä myös muissa sopimusvaltioissa.

21 Komission mukaan riidanalainen tuomio ei täytä Brysselin yleissopimuksen 31 artiklan ensimmäisessä kappaleessa määrättyä edellytystä, jonka mukaan päätöksen on oltava tosiasiallisesti täytäntöönpantavissa siinä valtiossa, jossa se annettiin. Komission mukaan riidanalaiselle tuomiolle ei voida antaa enempää voimaa ja tehokkuutta kuin sillä jo on valtiossa, jossa tuomio annettiin. Vaikka konkurssituomio ei Brysselin yleissopimuksen 1 artiklan toisen kappaleen 2 kohdan mukaan kuulu yleissopimuksen soveltamisalaan, tällaisella tuomiolla on riidanalaisen tuomion täytäntöönpanoon erottamattomasti liittyviä vaikutuksia.

22 Ennakkoratkaisukysymyksen sanamuoto huomioon ottaen on korostettava, että riidanalaisen tuomion kaltaiseen tuomioon voidaan lähtökohtaisesti soveltaa Brysselin yleissopimuksen III osastossa (26—30 artikla) määrättyä tuomioiden tunnustamista koskevaa järjestelmää.

23 Brysselin yleissopimuksen III osastossa olevassa 2 jaksossa (31—45 artikla) määrätään tuomioiden täytäntöönpanojärjestelmästä. Tähän järjestelmään kuuluvan 31 artiklan ensimmäisestä kappaleesta seuraa, että se, että tuomio on pantavissa täytäntöön valtiossa, jossa se on annettu, on edellytys sen täytäntöönpanolle valtiossa, jossa tuomioon vedotaan.

24 Tuomion muodollinen täytäntöönpanokelpoisuus on kuitenkin erotettava siitä, eikö tuomiota enää voida panna täytäntöön velan maksun tai muun syyn takia.

25 Brysselin yleissopimuksella pyritään helpottamaan tuomioiden vapaata liikkuvuutta toteuttamalla yksinkertainen ja nopea menettely sopimusvaltiossa, jossa ulkomaisen tuomion täytäntöönpanoa pyydetään. Tämä täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskeva menettely on itsenäinen ja täydellinen järjestelmänsä (ks. vastaavasti asia 148/84, Deutsche Genossenschaftsbank, tuomio 2.7.1985, Kok. 1985, s. 1981, 17 kohta ja asia C-172/91, Sonntag, tuomio 21.4.1993, Kok. 1993, s. I-1963, 32 ja 33 kohta).

26 Niinpä Brysselin yleissopimuksen 34 artiklan mukaan eksekvatuurimenettely etenee mahdollisimman nopeasti, eikä menettelyn tässä vaiheessa varata sille, jota vastaan täytäntöönpanoa pyydetään, tilaisuutta tulla kuulluksi hakemuksen johdosta.

27 Brysselin yleissopimuksen 36 artiklan perusteella vastapuoli voi tulla kuulluksi vasta menettelyn myöhemmässä vaiheessa eli hakiessaan yleissopimuksen 37 artiklan ensimmäisessä kohdassa mainitussa tuomioistuimessa muutosta päätökseen, jolla täytäntöönpanoon suostutaan.

28 Yhteisöjen tuomioistuin on siten todennut, että Brysselin yleissopimuksessa määrätään ainoastaan ulkomaisten täytäntöönpanokelpoisten päätösten eksekvatuurimenettelystä; ei varsinaisesta täytäntöönpanosta, johon sovelletaan yhä asiaa käsittelevässä tuomioistuimessa sovellettavaa kansallista lainsäädäntöä (ks. em. asia Deutsche Genossenschaftsbank, tuomion 18 kohta ja asia 145/86, Hoffmann, tuomio 4.2.1988, Kok. 1988, s. 645, 27 kohta).

29 Tässä tilanteessa Brysselin yleissopimuksen systematiikasta seuraa, että yleissopimuksen 31 artiklassa käytetty termi "täytäntöönpanokelpoinen" tarkoittaa ainoastaan sitä, ovatko ulkomailla annettu tuomiot muodollisesti täytäntöönpanokelpoisia; ei sitä, millä edellytyksillä nämä tuomiot voidaan täytäntöönpanna valtiossa, jossa ne on annettu.

30 Tätä tulkintaa vahvistaa kertomus yleissopimuksesta, sellaisena kuin yleissopimus oli 26.5.1989 muutetussa muodossaan (EYVL 1990, C 189, s. 35). Tämän kertomuksen 29 kohdan mukaan siitä huolimatta, että Brysselin yleissopimuksen alkuperäisessä muodossa sen 31 artiklassa käytetty ilmaus "tuomion täytäntöönpanoa koskeva määräys" on korvattu ilmauksella "julistettu täytäntöönpanokelpoiseksi", jotta tämä yleissopimus vastaisi tuomioistuimen toimivaltaa ja tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevaa 16 päivänä syyskuuta 1988 allekirjoitettua Luganon yleissopimusta (EYVL L 319, s. 9), näiden kahden ilmauksen voidaan käytännössä katsoa vastaavan toisiaan.

31 Tästä seuraa, että riidanalaisen tuomion kaltaiseen päätökseen, joka on muodollisesti täytäntöönpanokelpoinen, on lähtökohtaisesti sovellettava Brysselin yleissopimuksen III osastossa määrättyä täytäntöönpanojärjestelmää.

32 Kun on kyse konkurssituomion kaltaisesta tuomiosta, joka on nimenomaisesti jätetty Brysselin yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle, täytäntöönpanovaltion tuomioistuimen asiana on Brysselin yleissopimuksen 36 artiklan mukaisen muutoksenhaun yhteydessä ratkaista soveltamansa oikeuden mukaan, mukaan lukien kansainvälisen yksityisoikeuden säännöt, mitkä ovat tällaisen tuomion oikeusvaikutukset kyseessä olevan valtion alueella.

33 Esitettyyn kysymykseen on siis vastattava, että Brysselin yleissopimuksen 31 artiklan ensimmäisessä kappaleessa käytettyä termiä "täytäntöönpanokelpoinen" on tulkittava niin, että se tarkoittaa ainoastaan sitä, ovatko ulkomailla annetut tuomiot muodollisesti täytäntöönpanokelpoisia, eikä sitä, millä edellytyksillä nämä tuomiot voidaan täytäntöönpanna valtiossa, jossa ne on annettu. Täytäntöönpanovaltion tuomioistuimen asiana on Brysselin yleissopimuksen 36 artiklan mukaisen muutoksenhaun yhteydessä ratkaista soveltamansa oikeuden mukaan, mukaan lukien kansainvälisen yksityisoikeuden säännöt, mitkä ovat valtiossa, jossa tuomio on annettu, konkurssimenettelyssä annetun tuomion oikeusvaikutukset kyseessä olevan valtion alueella.

## Oikeudenkäyntikulut

34 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneelle Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on ratkaissut Cour supérieure de justicen 26.6.1997 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

**Tuomioistuimen toimivaltaa ja tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevan 27 päivänä syyskuuta 1968 allekirjoitetun yleissopimuksen, sellaisena kuin yleissopimus on muutettuna Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen ja pöytäkirjaan 9 päivänä lokakuuta 1978 tehdyllä yleissopimuksella, Helleenien tasavallan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen ja pöytäkirjaan 25 päivänä lokakuuta 1982 tehdyllä yleissopimuksella sekä Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen ja pöytäkirjaan 26 päivänä toukokuuta 1989 tehdyllä yleissopimuksella, 31 artiklan ensimmäisessä kappaleessa käytettyä termiä "täytäntöönpanokelpoinen" on tulkittava niin, että se tarkoittaa ainoastaan sitä, ovatko ulkomailla annetut tuomiot muodollisesti täytäntöönpanokelpoisia, eikä sitä, millä edellytyksillä nämä tuomiot voidaan täytäntöönpanna valtiossa, jossa ne on annettu. Täytäntöönpanovaltion tuomioistuimen asiana on 27.9.1968 allekirjoitetun yleissopimuksen 36 artiklan mukaisen muutoksenhaun yhteydessä**

**ratkaista soveltamansa oikeuden mukaan, mukaan lukien kansainvälisen yksityisoikeuden säännöt, mitkä ovat valtiossa, jossa tuomio on annettu, konkurssimenettelyssä annetun tuomion oikeusvaikutukset kyseessä olevan valtion alueella.**

Puissochet Jann Moitinho de Almeida

Gulmann Edward

Julistettiin Luxemburgissa 29 päivänä huhtikuuta 1999.

R. Grass J.-P. Puissochet

kirjaaja viidennen jaoston puheenjohtaja